

Znanstvene stvari.

Poročilo

o XXII. skupščini Matičinega odbora

31. avgusta 1871.

Pod vodstvom gosp. dr. E. H. Coste vršila se je skupščina, pri kateri so bili pričujoči izmed ljubljanskih odbornikov gg. dr. Bleiweis, baron A. Cois, Fr. Kandrnal, A. Lésar, dr. Fr. Papež, A. Praprotnik, dr. R. Razlag, Iv. Šolar, Iv. Vilhar in dr. Jern. Zupanec; izmed vnanjih pa gg. grof J. Barbo in dr. Gr. Krek, tako-le:

1. Potrdil se je zapisnik XXI. odborove skupščine.

2. Tajnik je bral naslednje poročilo:

„Slavni odbor! Od XXI. odborove skupščine, ki je bila 31. maja, prirastlo je Matiči, ako odbor sprejame vse, ki so se oglasili, 128 družbenikov, in sicer 4 ustanovniki in 123 letnikov. Ti so: (Tajnik prebravši imena, stavi nasvet: naj slavni odbor sprejame vse med Matičine ude. — Odbor soglasno pritrdi nasvetu.) Matica toraj danes šteje 2091 udov po glavni knjigi, v katero se vpisujejo po vrsti, po kateri pristopijo.

Vsled 12. §. Matičinih pravil izstopi iz odbora 10 odbornikov 1867. leta izvoljenih in sicer 5 ljubljanskih (dr. Costa, Lésar, Marn, Praprotnik in Šolar) in 5 vnanjih (Cegnar, Cigale, Einspieler, Grabrijan in dr. Kočevar).

Izmed dopisov imam navesti naslednje:

a) Matica Slovenská v Turčijanskem sv. Martinu z dopisom 15. juna t. l. zahvalo izreka za poslani jej diplom naše Matice.

b) J. Lapajne zahvalo naznanja v imenu narodne idrijske bukvarnice za podarjene knjige ter prilaga pravila omenjene bukvarnice z imenikom njenih knjig.

c) J. Lapajne naznanja, da se je v Idriji osnovalo novo društvo pod naslovom „Šola“ v podporo kranjskemu ljudskemu šolstvu ter pristavlja prošnjo, naj bi mu Matica podarila, če je le mogoče, obilo svojih knjig, da jih po svojem namenu razdeli med kranjske učitelje.

Poročevalec ne podpira te prošnje, ampak nasvetuje: „Naj sl. odbor 200 odtiskov „štirih letnih časov“ po deželnem šolskem svetu podari knjižnicam kranjskih ljudskih šol, in po primeru tudi šolam družih slovenskih dežel, ako se deželni ali okrajni šolski svetje oglasijo za-nje.“ — (Odbor soglasno pritrdi.)

d) Gosp. dr. Razlag nam je izročil prošnjo, s katero okrajni učiteljski knjižnici v Kozjem in v Brežicah prosite za vse dozdej izišle Matičine knjige s pristavkom, da še letos k Matiči pristopite kot ustanovniki. — Dr. Razlag podpira to prošnjo ter izreka, da bode to seme tamkaj obrodilo dober sad. — Tej prošnji se je z veseljem ustreglo in omenjeni knjižnici ste že prejeli knjige. — Naj slavni odbor odobri to ravnanje.

e) Včeraj smo prejeli pismo, s katerim gg. Tom. Zupan, M. Vodusek in Drag. Šavnik pošiljajo Simon Jenkovo literarno zapuščino, na tanko popisano, s predlogom: „naj bi Matica kupila to zapuščino ter skrbela, da se, kar je še nenatisnjenega in za rabo, spravi med slovenski svet.“ — Naj sl. odbor to zapuščino izroči odseku treh odbornikov, da v kateri prihodnji skupščini poroča o tem predlogu. (Odbor odobri ta predlog ter izvoli v ta odsek gg. dr. Kreka, Šolarja in Trstenjaka.)

Ker se je zasvetilo upanje, da se naše srednje šole utegnejo vendar-le vravnati po naravnem zakonu z maternim podučnim jezikom, treba je skrbeti, da ne zmanjka onih učnih pomočkov, ktere je Matica že dala na svetlo; jaz tukaj imam pred očmi slovenskega at-

lanta zemljovide, katerih se je prvega snopiča prodalo toliko, da nam ga je ostalo 100 odtiskov. Bode toraj treba skrbeti za drugi natis. Iz tega namena je poročevalec obrnil se do Köke-ja z vprašanjem, po čem bi nam tiskal drugi natis. Njegov odgovor se glasi tako-le: „Tisk in papir bode veljal kakor pri prvem natisu (to je, tisk po 8 gold. od 100 odtiskov in papir 35 gold., skupaj toraj 500 odtiskov 150—160 gld.). Ako Matica naroči 500 odtiskov, brez povračila jej oskrbim barvalne plošče in nektore sedaj že potrebne poprave, kakor na pr. mejo francosko-nemško, ter dopolnim z novimi avstrijskimi železnicami“.

Dalje Köke naznanja, da se je že lotil novih zemljovidov (Afrike, Avstralije in evropske Rusije). Vendar bi se delo utegnulo zakasniti, ker g. Cigaleta ovira bolehnost. — Naj sl. odbor blagovoli danes pooblastiti upravništvo, da sme, ako se potreba pokaže, preskrbeti drugi natis prvemu snopiču slovenskega atlanta. (Odbor pritrdi nasvetu.)

Pri tej priliki naznanjam odboru, da je Schoedlerjeve knjige 3. snopič (mineralogija in geognozija) do abecednega kazala že tiskan; „Letopisa“ pa se stavi 15. pôla.

Gosp. Franke je dovršil in nam poslal dr. L. Tomanovo sliko. Naj sl. odbor izvoli in pooblasti odsek treh odbornikov, da preskrbi okvir, dostojen umetni tej sliki. (Odbor pritrdi nasvetu ter predsedniku, podpredsedniku in tajniku dá to oblast.)

Konečno naj sl. odboru še objavim, da sem ustrezaje odborovi želji o ranjkem mecen našega društva, Matiji Debeljaku, nabral nekoliko črtic; tudi o ranjcem podpredsedniku našem, prečast. g. Antonu Kosu po želji našega čast. gosp. predsednika sestavljam zgodovinske črtice iz njegovega življenja. Oboje priobči prihodnji Matičin „Letopis“. — (Odbor z veseljem vzame na vednost to naznanilo.)

3. Blagajnik prebere račun o 1870/71. l., in proračun za 1871/72. l., ki ju odbor predloži VII. občnemu zboru. — Odbor do pičice potrdi račun, proračun pa spremeni v nekaterih točkah, ko sta dr. Zupanec in A. Lésar obljubila, da hočeta tudi prihodnje leto opravljati oni blagajnikov in ta tajnikov posel. (Račun in proračun se prideneta vabilu k prihodnjemu občnemu zboru). Pri tej točki so bile določene tudi upravniške nagrade za preteklo društveno leto.

4. V imenu odseka za osnovo lastne tiskarnice A. Lésar bere poročilo, ki se je končalo s sledečim nasvetom: „Naj sl. odbor izmed sebe izvoli odsek treh odbornikov, kateri si smé privzeti zvedence, da po ravno omenjenih načelih izdelata popolen načrt o osnovi nove tiskarnice v Matičini hiši in vsled tega njene prenarredbe ter o njem poroča prihodnji odborovi skupščini“. (Odbor brez vsega besedovanja sprejme ta nasvet ter v nasvetovani odsek izvoli gospode dr. Razlaga, Lésarja in Iv. Vilharja.)

5. O občnem naučnem rečniku v srbsko-hrvatskem in bulgarskem jeziku, ki ga namerava izdati srbsko učeno društvo v Belem gradu, poroča g. dr. Razlag ter nasvetuje: naj odbor izreče, da se Matica tega tudi nam koristnega početja hoče vdeležiti s tem, da slovenske pisatelje, katerih članki bi se pa morali sprejeti nespremenjeni zlasti verski in cerkveno-zgodovinski, pozove na sodelovanje, slavnemu društvu pa se potem prepusti, da se samo dogovarja s pisatelji, kateri se oglasijo za sodelovanje. Po resnem posvetovanji, ktere ga so se vdeležili gg. Krek, Šolar, Costa in Lésar, sprejame se odsekov nasvèt.

(Dalje prihodnjič.)

spet, ako bi bil po ustroji komunistične države ravno k podobarstvu komandiran, bi se z nepopisno nejevoljo tega dela lotil, bi pri vsakem udarcu svojega kladva preklinjal in ne bi celo leto niti najbolj navadnega cestnega kamna izsekal, niti najbolj prostega in robatega svetnika za najbolj zapuščeno kmečko kapelico iztesal. — Tudi ta stavek je protinaraven in vsled tega neresničen in neizvedljiv.

Znanstvene stvari.

Poročilo

o XXII. skupščini Matičinega odbora

31. avgusta 1871.

(Dalje.)

6. Gosp. prof. dr. Krek o Stanko Vrazovi slovensko-slovstveni ostalini bere naslednje svoje poročilo:

„V 17. skupščini matičnega odbora mi je bila častna naloga, St. Vrazovo narodno-slovstveno slovensko ostalino na tenko pregledati, morebiti za natis vrediti ter v eni prihodnjih sej ali ustmeno ali pismeno o tem predlagati. Pritrdil sem bil tej želji in takoj po seji, v kateri sem bil nazoč, prejel po gosp. tajniku našega društva v vsem 21 zvezkov in zvezčičev imenovanega narodnega blaga, katero sem, kakor se bode znabiti vsaj nekoliko dalo tudi iz današnjega poročila povzeti, z natančnostjo pregledal, katero tirja važnost predmeta in zaupanje, od Vas gospoda, v me stavljeno.

Že na prvi mah, ko sem bil pogledal v ta kaleidoskop našega narodnega, v tej ogromni ostalini, ohranjenega pesniškega blaga, sem se preveril, da je našemu literarnemu društvu sveta dolžnost, ga v kritični izdaji prej ko prej spraviti na svetlo, in čim bolj sem se bil udomačil s celim tū nahajajočim se materijalom, tim večja je postala moja prepričanost, ka bi bilo neodpušljivo še dalje shranjati to ostalino nenatisnjeno, tedaj slovenskemu učenemu in neučenemu svetu neznanu. Kar se nam tū podaja, je čisto, narodno blago, ne umetno stvarjeno ali ponarejeno, kakor se često zgodi, ampak iz ust naroda samega vzeto, z vsemi prednostmi, pa tudi slabostmi, ki so enacim proizvodom lastne. To sovsema veljá o pesmih, po Vrazu samem nabranih, ki je že za one dobe spoznal pravi način, kako ravnati z narodno-slovstvenim blagom, dobro spoznavši, da narodno-pesniškim proizvodom vzameš poetično ceno, ako jim ne pustiš oblike in značaja, jim po rodu danega. Tudi metoda nekterih pomagancev Vrazovih v nabiranju narodnih slovenskih pesni ugaja tem tirjatvam, a nekaj jih je pa tudi med njimi, kateri še niso tadaj imeli o tem pravega pojma, čemur se ni čuditi, ako pomislimo, da se je, razun malo izjemkov, še le uprav po sej dôbi pričelo ne le pri soplemennih slovanskih, ampak tudi pri družih kulturnih evropskih narodih kritično izdavanje narodnih pesni. — Pomagalec je imel St. Vraz nad 20, katerih vseh mi ni treba tū naštevati, ker bode o tej stvari natančnije poročati v tiskanem predgovoru k tej zbirki nár. pesem, se vé da, ako društvo, oziroma njen odbor, sploh sklene, jo izdati pod svojim pokroviteljstvom in na svoje stroške. Imenujem pa tū vendar imena, kakor Prešerin, Jarnik, Poženčan, Drobnič med mrtvimi, Ivan Kukuljevič Saks., Oroslav Caf, Dav. Trstenjak, Mat. Majar, med še zdaj delavnimi pisatelji in takrat marljivimi sodelalci St. Vrazovimi v nabiranju slovenskih narodnih pesni. Pri tako obili podpori in neumornem lastnem trudu se ni čuditi, da si je pridobil St. Vraz iz mnogo pokrajín Slovenije obilico pesni, v katerih, kot naravnem dušnem zrcalu, na tenko ogledujemo slovenski narod, kakor je bil in

je še. Tū ga vidimo pri raznih opravilih, v raznih vsakoletnih prigodkih in običajih; tū v veseli družbi pri vinski kapljici se življenja veselé, ondi trpkosti slovesa od zibeli in domovine v živih glasovih oznanjaje, tū pri snubitvi, ženitvi, zdravici, pri razleganji poskočnih godčevih glasov, ondi od toge potrt v lastni nesreči, v splošni nezgodi, pri pogrebu itd. Tū ugledaš v pesni veselega pastirja, bistrega lovca, ondi te spet sreča voznik lahkoživec in se tudi raduješ ali huduješ nad stereotipnimi prikaznimi, katerih se družinsko življenje skoraj nobenega národa ne ogne. Da lahko v teh pesnih tudi národ opazujemo, kako ljubi pa tudi sovraži, se nam ne bode čuditi, pomislivšim, kako rahlo in globokočuteč je naš národ po vsej svoji natori in k otožnosti prisiljen po svojem političnem položaji in po svojih historičnih dogodkih. Dokler se bode národna pesem pri kacem národu koli glasila, bode v njej rahlim glasilom ljubezni odlično mesto odmenjeno. Tako je inod, kako bi to moglo vsled ravno omenjenega pri nas inače biti. In res vidimo ta čut opevan v raznih pesnih te ostaline in ga tū opazuješ s početka, da v devičjem ali mladeniškem srci požene kal, jedva opazljiv, pa do one stopinje, ko do vrhunca doraste in v človeškem srci sstrastjo gospodari, kateri celó razum vselej kljubovati ne more. Ravna ta vrsta narodnih pesni je v St. Vrazovi ostalini zeló obširno zastopana in nahajamo med njimi nektore res klasične vrednosti, tako po izjavu nježnih čutil, kakor po pristojnosti oblike in dovršenosti izpeljave, — a naletimo tudi na druge, katerim realizem pregole plastike dosta vrednosti vzame in se slednjič izgubi v nespodobo (zerrbild) mnogo čveterovrstnih, ki duševno vrednost narodovo bolj kratijo, nego povspešujejo. Da slednjim ne bode smelo biti mesta v tiskanem izboru, se umeje, mimogredé opomnjeno, samo ob sebi, ker ga ni niti najmanjšega vzroka, ki bi njihovo izdavo priporočal. — Zastopane v tej ostalini so tudi zgodovinske narodne pesni, strogo epične, kakor tudi balade in romance. Opevani so dalje predmeti neposvetnega značaja (v legendah), in kar tej zbirki še posebno veljavo dá, — v njej nahajamo celó nektore pesmi, kojih zadržaj nas vodi v predzgodovinske čase, ko so naši prededje še malikovali in so nekako svoje veroizpovedanje v mitologičnih (bajeslovnih) poemih vnukom izročali itd. itd., — kdo bi tudi v najsplošnišem načrtu mogel vse narisati, kar se nahaja v tej ravno tako obširni, kakor zanimivi, velevažni ostalini slovstvenega narodnega blaga slovenskega. S kratka, ostalina je pravi „repertorium“ pravega našega narodnega pesništva in vrhu vsega družega velike vrednosti tudi za národni ethos, slovensko bajeslovje (mitologijo), za národno običajno pravo, posebno tudi za slovensko dialektologijo, kateri še do sedaj niti temelja postavili nismo, — pa tudi za národno godbo, kajti St. Vraz več godbén izvedenec ni le besede, ampak tudi napeve narodnih pesni zapisoval ter po tem načinu tudi národnemu spevu marsikak tipični motiv rešil. — Sploh pa se sme reči, da je poleg jezika ravno v teh narodnih pesnih naša národnost najboljše in čistejše ohranjena. Vseh jih je brezi variantov na stotine, a poleg tega je v zbirki še več narodnih pregovorov in družega literarnega drobiža.

Toliko čisto na kratko „in merito“ o St. Vrazovi ostalini slovenskih narodnih pesni. Tako po obsegu tedaj, kakor po raznovrstnosti zadržaja, pa tudi po estetični vrednosti je ta zbirka važna dovolj, da navetujem: „slavni odbor naj sklene jo prej ko prej dati kritično vrediti in na društvene stroške izdati.“

(Kon. prih.)

grizniti in žejo pogasiti kaj dobijo. Ako je učitelj še iz stare šole, in ako je katehet ž njimi, imajo šolarčki zjutraj tudi sv. mašo v kaki bližnji podružnici. Ne zavidamo ubogi mladini veselega dneva; naj se ljubi otročiči pošteno razveselijo. Marsikaj koristnega in lepega jim dober učenik na sprehodu lahko pokaže; mnogo jih more podučiti, in vse si bojo otroci tukaj bolj zapamtili, kakor v šolski sobi; in učenika si bodo bolj priljubili, ako prijazno in ljubeznjivo o tej in drugi stvari ž njimi kramlja. Tak dan je mladini nepozabljiv, ako se veselica pametno in zmerno vravná. Božja služba, sprehod ne predolg, šolarji vedno pod nadzorstvom učenikovim, da drug drugemu pri igráh ne nagaja, da drug družega ne pohujša in razbrzda in zmerno kosilice — to naj bi bilo pri vsakem takem izhodu glavno vodilo; ne pa, kakor nam je nedavno — če se ne motim — „Slov. Narod“ poročal, da so v nekem mestu na Štajarskem otroci po takej veselici pijani po ulicah razgrajali. Pustimo to nemčurskim liberaluhom; naši otroci naj se takih veselic, kakoršnih bi se stari ajdje sramovali, ne udeležujejo.

Poglejmo še sedaj, kako je s šolskimi izpraševanji ali preskušnjami. Ali morejo taki izhodi otrokom nekdanji „eksamen“ nadomestiti?

Mislím, da nikakor! Zakaj ne? Zopet sem v nevarnosti, da me kdo imenuje mračnjaka, ki hoče „sitne“ in „nepotrebne“ preskušnje zagovarjati. Pa ne bojím se! — Nova éra je najpoprej šolska darila pri otrocih zavrgla, potem odpravlja še preskušnje. Zakaj je darila odpravila, še dandanes mi ni prav znano. Pri otrocih so révna darila poseben spodbadek k pridnosti in lepo sredstvo koristnih bukev med narod razširiti, zraven tega pa državo prav nič veljale niso, ker bukve za darila so večidel duhovni pastirji kupovali, ali so se pa omislile iz farne ali šolske blagajnice. Manj namena so imela in manj koristi prinašala šolska darila pri odrastli mladini v viših šolah, in v vsem cesarstvu se je na tisuče za nje potrošilo, in vendar so se darila v gimnazijah in v realkah še dolgo ohranila in so menda še sém ter tje v navadi, med tem ko se je prepovedalo malim pa glavčekom med izpitom bukvice deliti, tako da se so žalostni na mizo ozirali in da je gosp. dekanu težko bilo izgovor najti, zakaj pridni šolarčki darov ne dobijo. Ali ni to narobe svet! Ko so „premijume“ iz šol izbacnili, so še preskušnje pisano gledati začeli, češ, to je prazno, teatralno razkazovanje. Al to je popolnoma kriva po liberaluštvu dišeča misel. Namen poglobitni izpraševanja je bil pokazati, ktere predmete in kako je učitelj otroke podučeval. In ta namen se je pri vsaki preskušnji dosegel; vsakdo, ki je bil pričujoč, je lahko videl, koliko je vreden nauk učenikov, — kaka je šola.

Drugi namen je bil pokazati, koliko so se otroci naučili. In to se je iz pisanj in odgovorov lahko spoznalo. Naj mi nihče ne ugovarja, da so le eni učenci, in to boljši vedno vprašani bili. Gospod oglednik je imel pravico tiste poklicati, ktere je hotel. In če je tudi le 15—20 učencev prašanih bilo, iz njihovih odgovorov se je lahko sklepalo, koliko tudi ostali znajo; ker, ako se so ti naučili, se so tudi drugi navaditi mogli, če so le hoteli.

Tretji namen je bil, pridne in marljive učence obdarovati in pohvaliti in nemarne in lene pogrjati in k pridnosti spodbuditi. Da je to dober namen, noben pedagog tajiti ne more. In zadnjič so se po izpraševanjih ljudstvu sploh in posebno starišem do šol vrata odprla. Kteri učitelj bi dovolil, da med letom stariši poslušat hodijo, kaj se njih otroci učijo? Ali ne bi taka obiskovanja njega in otroke motila in otroke k smehu spodbadala? Tako so se vsaj vsi, ki so hoteli,

prepričali, zakaj so njih sinovi 10 mesecev črevlje in hlače trgali, med tem, ko so morebiti domá za živino pastirje najemati morali. In ko so videli v šoli toliko gospodov zbranih, ki so zavoljo njih otrok v šolo prišli, in ko so toliko lepega in spodbudnega slišali — ali so mógli mrzli iz sobe stopiti? Priča sem bil, da je očetu solza v očéh igrala, ko je videl in slišal, kako se mu sin vpríčo toliko gospode moško obnaša. Ravno izpraševanja so pri priprostem kmetu mnogo zopervanja in dokaj predsodkov do šole uničila in ljubezen do nje med ljudstvom obudila. (Dal. prih.)

Znanstvene stvari.

Poročilo

o XXII. skupščini Matičinega odbora

31. avgusta 1871.

(Konec.)

„Gledé izdaje same je dosta — tako nadaljuje g. prof. dr. Krek svoje poročilo o izdaji narodnega blaga — ako nasvetujem, da mora biti kritična, kajti s tem je prav za prav že vse izrečeno. Vrhu tega naj bi se pa tudi pesni uvrstile druga poleg druge takisto, da je v celem izboru prava sistema, to je, da pridejo posamesne pesni po zadržaju v predele, kar pregled olajša in vse pesni tako rekoč v celotni organizem spravi.

S tem bi bilo moje poročilo in nasvet o tej literarni ostalini pri kraji, ko bi ne bilo spregovoriti še o neki formalnosti, ktere se tû ni lahko ogniti. Kakor vam bode znano, gospôda, je že St. Vraz sam oddelek te zbirke národnih pesni bil izdal leta 1839. v Zagrebu in obsega ta I. zvezek razun 20 strani vvoda, 200 strani ali poltrinajsto pôlo národnih pesni, kterih je vseh 114 — davorij, kakor jih Vraz imenuje, ter balad in romanc. Kakor je povzeti iz oglasa in povabila na naročbo tega dela, je bila St. Vrazova nakana, za tem zvezkom izdati še dva ravno toliko obsezajoča zvezka národnih pesni, tedaj vsak zvezek po 12 do 13 pôl, in bi bili imeli 2. zvezku pridjani biti sliki: Slovenka od Drave i Slovenka od Save — in slednjemu zvezku je bil nakanil pridjati še „jedan kratak réčnik od sviuh neobičnih i réčosložiteljem našim manje poznatih réči, koje u pèsnih na prvo dolaze“. Po tej zbirki slednjič bi bila prišla še zbirka v natis, obsezajoča „pričice, priréčja i druge vlastitosti gornjo-ilirskog naréčja s izvedrenjem čisto ilirskim, te črtice o narodnih običajih, nošnjah i ostalih takovrstnih stvarih u jezik naš književni složene“. Taka je bila St. Vrazova nakana gledé izdaje vsega materijala in jaz to stvar omenjam, ker sem preverjen, da je tirjatev pietete, kolikor mogoče v smislu nakane preslavnega pokojnika ravnati, se vé da kolikor je to sploh mogoče in se strinja s tirjatvami, ki je danes od enake publikacije kritika zahteva. — Odločiti se je pa že zdaj o tem, kaj početi s pesnimi, že v omenjenem zvezku natisnjenimi? Nasvetujem, da se v novem izboru prenatísnejo, ker je ta zvezek med slovenskim občinstvom zeló redek in brez ponatisa vsa zbirka tembolj pomanjkljiva ostala, ker se v tem zvezku nahajajo národne pesni, brez kterih si sploh nobene tudi plitve zbirke národnih pesni niti misliti ne morem. Dalje je bil dobil St. Vraz kesneje od nekterih pesni na pr. „lepa Vida“ in dr. — varijante, ki so bolj dovršeni po obliki in izpeljavi od že natisnjenih; — bilo bi tedaj žal, ako bi se zarad tega več ne smele priobčiti, ker so bile že leta 1839. tiskane. Povsod, kjer se nahajajo varijanti, bi bil za to, da se porabi ne le St. Vrazova zbirka, ampak tudi

Kastelčeva „Čbelica“, Koritkov izbor slovenskih narodnih pesni, Janežičeva knjižica: „slovenske nár. pesme, prislovice in zastavice“, razni tečaji „Novic“, v katerih je zabilježeno mnogo, tudi v Vrazovi ostalini se nahajajočih narodnih pesni in slednjič „Slovenski glasnik“ Janežičev. Vselej bi bil tisti tekst temeljni, kteremu gré ta prednost po njegovi notranji in zunanji dovršenosti in razlike bi se vestno zaznamovale pod črto, ako so v kacem oziru spomina vredne.

To je moje mnenje o tem formalnem vprašanji, o kterem se bode moral sl. odbor že danes konečno dogovoriti, ako ga bode volja mojemu nasvetu o publikaciji ostaline pritrditi.“

Obraavnave o teh nasvetih dr. Krekovich so se udeleževali gospodje: Šolar, Vilhar, dr. Bleiweis, dr. Costa, dr. Razlag, Lésar in dr. Krek. G. Šolar zlasti opomni, da je pretekel obrok, ki ga je Matičin odbor odločil za nabiranje narodnega blaga, kterega se je obilo nabralo, ter nasvetuje: naj se to nabrano narodno blago, kar ga je natisa vredno, strne s Stanko Vrazovim in knjigi dá naslov tak, kakoršen bode primeren pieteti do Stanko Vraza. Gosp. dr. Krek pritruje temu nasvetu; dalje omenja, da se v zbirki, ki jo je prejela Matica slovenska od ilirske Matice in jo ima on v rokah, pogreša rokopis one pesni, katero je g. F. Kočevar objavil v 6. listu „Slovenskega Glasnika“ od 1. junija 1868. leta in dveh drugih: a) Bernekarjev grad in sv. Marjetica in b) sv. Jurij orožnik, kterih g. Kočevar omenja v opombi istega lista; morda — reče — so ti rokopisi ostali v Zagrebu. Gosp. Kreku odbor naroča, da popraša in pozveduje o njih.

Po dovršenih pogovorih predsednik na glasovanje stavi ta-le vprašanja:

- Ali naj Matica izdá Stanko Vrazovo zbirko, dopolnjeno z narodnim blagom, katero je nabrala Matica? (Odbor soglasno pritrdi.)
- Ali naj se to narodno blago vredí po dr. Krekovich načelih, in izdá v več primernih zvezkih? (Odbor soglasno pritrdi.)
- Komú naj se izročí vredovanje? — Gosp. Šolar popraša gosp. dr. Kreka, ali ne bi on, ki mu je zbirka najbolj znana, hotel prevzeti to vredovanje? — Ko dr. Krek izreče, da rad prevzame to častno nalogo, odbor soglasno g. dr. Kreku izročí vredovanje ter izreče željo, da za 1873. l. za natis pripravi prvo knjižico. Dr. Krek oblubi, če mu bo le mogoče, vstreči odboru, ter prevzame tudi vso v zapisku zabilježeno Matičino zbirko narodnega blaga.

7. V imenu odseka za mali naučni slovník poroča g. dr. Razlag. Najprej imenuje več tacihi slovníkov v družih jezikihi, ter meni, da je najprej treba odločiti, ali se obširnejši ali krajši jemljó za izgled. V ta namen bere besede pod črko A zbrane. (Odbor izreče, naj se v tem rečniku razlagajo najpotrebniše besede.) — Na to dr. Razlag nasvetuje: Naj se izvoli odsek trehi odbornikov, da po izrečenem načelu sestavi abecedni red, in ko sestavi gradiva za eno tiskano polo, naj se to v 200 do 300 odtiskih natisne, da se razdeli med odbornike in pisatelje, ki bi hoteli udeleževati se tega dela, da preberó imenik ter ga po svojem mnenji popravijo, dopolnijo itd. in potem Matici vrnejo, da odbor konečno določi besede, ki se bodo razlagale. (Po vsestranskem pretresovanji odbor pritrdi temu predlogu in v odsek izvoli dr. R. Razlaga, Fr. Kandrnala in Tuška.)

8. Na vprašanje, kedaj bodi VII. občni zbor, odbor izreče, da z obzirom na to, ker je mnogo Matičarjev zlasti odbornikov med deželniimi in državnimi poslanci, ne more sedaj še določiti dneva, ampak da to določbo prepusti g. predsedniku.

9. Ker izmed nazočih odbornikov nikdo nič ne nasvetuje, predsednik skupščino sklene ob 8. uri zvečer.

Iz deželnih zborov.

Deželni zbor Pemski.

Poročilo o deželnih zborih začenjamo s poročilom o Pemske m zboru, kajti 10letna trudapolna in težavna borba pemskega zbora (slava, slava junaškim borilcem!) je vničila Avstriji pogubni centralizem in privojškovala deželam državno pravo in avtonomijo, po kateri se imajo pomiriti narodi avstrijski. Cesar sam v svojem pismu, ki ga poslal Pemske m zboru, razgláša zgodovinsko spravo za popolnoma upravičeno. Česka krona, s katero norčevati in katero v blato tlačiti, je vsak časnikarsk vagabund mislil imeti pravico, blišči se zopet v starodavni svoji slavi, ž njo vred pa tudi biseri vseh družih dežel habsburške monarhije.

Prišel je zbor po slovesni sv. maši, brani od nadškofa, cesarjev namestnik grof Chotek s tem, da je deželne m zboru predstavil novo imenovanega najvišega deželnega maršala (deželnega glavarja) kneza J. Lobkovic. Po oblubi tega se je sedanji, še le 36 let stari maršal spomnil umrlega maršala grofa Alberta Nostica in je v svojem ogovoru povdarjal važnost sedanjega deželnega zbora, kateri bo imel pota ravnati splošne m pomirjenju vseh narodov. Ko še izreče željo, da bi zborovi sklepi v prid bili ne le domači, ampak tudi vsem drugim deželam, ktere so pod szeptrom našega cesarja in kralja, končá česki ogovor z nemškimi besedami, ter pravi, da ne pozdravlja zato deželnega zbora v dveh jezikihi, da bi le zadostil prazni formi, ampak zato, ker šteje med dolžnosti, da je možá, ki je tu predsednik, prva in najvažneja naloga varovati pri razpravah v zboru ravnopravnost obeh narodov v tej deželi bivajočih. Res je bil on prej pri eni stranki, al oblubi, da od tega trenutka bo on le deželi služil. Ko zakliče zbor navdušeno „slava“ cesarju-kralju, se oglasi cesarjev namestnik, zagotavlja, da bo delovanje deželnega zbora pospeševal na vso moč. Potem pa je bral cesarjevo pismo (reskript), kterega glavne točke so te-le: „V spominu državnopravnega položaja krone česke — piše presvitli cesar-kralj — in v zavesti bleska in moči, ki ju je ona dala Nam in Našim prednikom, — v spominu dalje nepremakljive zvestobe, s katero so prebivalci Pemskega zmirrom podpirali naš prestol, radi priznavamo pravice tega kraljestva ter smo pripravljene, to priznanje ponoviti s prisego kronanja“. In vsled te slovesne oblube cesar-kralj zahteva od pemskega zbora, „naj zmerno in spravoljubno se posvetuje o sedanjim časom primerni poravnavi državnopravnih razmer kraljestva Pemskega tako, da Nam bo mogoče, brez poškodovanja pravic Naših družih kraljestev in dežel, končati ustavni prepír, kateri, če bi še dalje trajal, bi blagor Naših zvestih narodov spravil v velikonevarnost“. Po branihi glavnih točkah tega reskripta je godba strelcev, pred zbornico na ulicah postavljena, cesarsko pesem svirala in množica naroda českega je navdušeno „slava“ klicala. Naposled je cesarski namestnik predložil nov volilni red za deželni zbor in postavó o narodnosti. V prvi seji bili so nazoči tudi nemški ustavoverci, pa so strašno pisano gledali. V 2. seji so pa tudi oni slovó dali zboru, in ž njimi vred tudi nemški deželni odborniki.

Deželni zbor Moravski.

Cesarski namestnik je predstavil novo imenovanega deželnega glavarja kneza Šalma in po ogovoru tega